

ve bizde bunların birçok misalleri vardır. Bir ikisini zikrederim. Belçika'da bir apartman kapıcısı düşman istilası zamanında ihtiyar olduğu için kapıcılığı terk edemiyerek orada kalmıştır. Apartmanın bir katında düşman gazotesi tesis edilmiş ve gazeteyi kapıcıya bırakır, gazete aboneleri gelir, kapıcıdan gazetelerini almışlar. Belçikalılar memleketterini istirdat ettikleri vakit o kapıcıyı idam ettiler. Adam bağırdı, çağırdı, muhtaçtım, muzdardım dedi. Hayır dediler. Ötebifirdin, fakat düşmanla teşriki mesaj edemezdim dediler ve idam ettiler.

İkinci yine Belçika'da bir misal: Büyük bir tüccar dahilde kalmıştı, düşman istila ettiği vakit bu adamın malik olduğu çuvalları kendisinden dün fiyatla aldı. Belçikalılar memleketterini istirdat ettikleri vakit buna da ağır ceza yaptılar. Adam eğer bunları satmasaydım bunu benden cebren alacaklardı dedi. Alabilirlerdi. Fakat sen düşmanlara teslim etmeyecektin dediler ve cezasını verdiler. Fakat Hükümetin müsaadesiyle dahilde kalıp da ihanet vaziyetinde bulunmalarını aff ettiler. Biz memleketimizde bu ruhu yaşatmak mecburiyetindeyiz. Türkiye herhangi bir hadiseyi müstakbelde ne kadar hain, ne kadar kansız olursa olsun Türkler'den hiçbir fert velev fikren olsun düşmanla teşriki mesaj edememelidir. (Alkışlar) İstiklâl Harbini ve istihlası takip eden zamanlarda kanunlarımızla ve kararlarımızla bu fikir üzerinde ne kadar sahip olduğumuzu gösterdik ve göstermekte devam etmek Mecrisi Âlinizin eline mevdu bir emanettir. Fakat; Efendiler Mecrisi Âlinizin eline emanet olan o kadar kıymetli diğer bir emanet daha vardır ki o da adalettir. Ben Dahiliye Vekili olduktan sonra muttali oldum ki bu Heyeti Mahsusayı Âliyenin verdiği kararlardan bazılarında zaman itibarıyla, bazılarında şahıs itibarıyla, bazılarında vaka itibarıyla esas itibarıyla tehâlüfler vardır. Bir polis memuru tanyorum. Kendisine efendi demişler, memursun, git şu cemiyete gir ve üç yüzlerini öğren demişler. Vazifesini yapmış, o adam bugün haini vatan olarak matruttur. İkinci bir vaka tanyorum. Yine Dahiliye Vekâleti mesuliyetini üzerime aldığım zaman muttali oldum. Bu da bir kaymakamdır. Kaymakam kazalardan birisinde memurmuş, düşman işgal etmiş, Kuvayı Milliye tarafından orada kalmaya memur edilmiş efendiler. Bu adam da bugün matruttur. Hâtıramı zorlarsam daha pekçok misaller bulabilirim. Fakat Beyefendiler arz olunan misal kâfidir. Binaenaleyh Tasvibi Âlinize arz olunan Kanun nedir? Hainlerin affı kanunu mudur? Hayır efendiler; her vakit, her zaman hatta en âli mahkemelerden sudur etmesi muhtemel bulunan,

hatanın tashihî kanunudur. Efendiler rica ederim, bihakkın mahkûm ettiğimiz hainlere masumları karıştırarak onları namasumiyetinden hainleri de hissedar etmeyiz. Onlar hain olarak kalsınlar. Halbuki bugün bunlara alehtlâk haindir diyemezsiniz. İşte zikrettiğim misaller. Bizde onlar kadar masumuz. Ne yapalım hatanın kurbanıyız, ne yapalım vatan uğruna kurban, feda olduk derler. Fakat bunları içerisinde Temyiz Reisi gibi, Şûrayı Devlet Reisi gibi, Erkânı Harbiye Reisi Sanisi gibi bitaraf olan zevattan mürekkep üç kişilik bir heyete tevdi ettiğimiz vakit sırf zamana, mekâna, isme, vakaya ait hususat üzerinde tetkikatlarını icra ettikleri ve hükümlerini vererek haini masumdan ayırdıkları zaman artık o adamlara bihakkın hainsiniz diyebiliriz. Rica ederim arkadaşlar masumları ayırınız ve vatandaşlarımızı böyle vatan hainlerine hain demek hakkından mahrum bırakmayınız. (alkışlar).

MAHMUT ESAT B. (Adliye Vekili) (İzmir) — Muhterem Efendilerim; Âtîf Beyle Süleyman Sırrı Beyi dinledikten sonra sandığım Hükümetimiz mücerret hainlerin affı için bir Kanun Lâyhması hazırlanmış ve Heyeti Celilenize takdim etmiştir. Hayır efendim, hakikat böyle değildir. Hükümetimiz, verilen kararlarda mutlaka haksızlık vardır demiyor. Fakat; en küçük bir hata yüzünden en büyük haksızlığa meydan vermek istemiyoruz. Onun içindir ki bu Kanun Lâyhmasını Heyeti Celilenize takdim ediyor. Efendilerim mahkemelerin kararları temyiz tabii tutulurken hatta askerî dıvanı harplerin kararı bile temyiz edilip dururken ve hatta Mahkeme-i Temyizin kararları dahî hatayı adli diye Heyeti Celileniz tarafından tetkik edilince beş altı kişilik bir heyetin vardığı karara isabeti mahs var demek ne dereceye kadar doğru olur? Bu Heyeti Celilenizin takdir ve vicdanına terk ederim. Beyefendiler vaktiyle teşekkül edip karar veren heyetin çok musip, çok hamiyetli ve çok muhterem zevattan teşekkül ettiğinde şüphe yoktur. Fakat; bu heyet nihayet elindeki bir takım vesika istinatla içtiyat ederek karar vermiştir. Mesâ'îfin tecellisinde, vesâ'îkin tahlilinde hata olabilir. Hata olamaz demek, o heyetin kendi kendine Papalık mesnedi izafe etmesi kadar gülünç bir şey olur. Efendilerim zannederim lâik Cumhuriyette pâik demokrasilerde lâykâlık mevzubahs olamaz. Cumhuriyetin demokrasilerin en büyük kuvveti hataları görmek ve onları tashih etmektir. İnkilâplar oradan kuvvet alırlar. Yoksa hatada ısrar, inkilâp şimşesidir demek, bendenizce inkilâbın manasıyla tetabik etmeyen bir jddiadır. İnkilâp behemehal haksızlığa yol vermek mi demektir, yoksa haksızlığı yıkmak mı demektir? Bendeniz zannediyoy-